

Vedlejší účastenství

Pojem právní zájem na výsledku řízení není v občanském soudním řádu blíže specifikován, neboť zákonodárce ponechává na úvaze soudu v každém konkrétním případě, jak jej vyloží a aplikuje. Současně platí, že hlavním účelem a smyslem vedlejšího účastenství je pomoc ve sporu tomu z účastníků řízení, na jehož straně vedlejší účastník vystupuje, samozřejmě za předpokladu, že vedlejší účastník má právní zájem na výsledku sporu. Jinými slovy, jde o právní zájem na vítězství toho účastníka, jehož vedlejší účastník podporuje. Institut vedlejšího účastenství tedy neslouží pouze k ochraně zájmů třetí osoby (vedlejšího účastníka), ale zároveň i k ochraně zájmů hlavního účastníka řízení, na jehož stranu vedlejší účastník do řízení přistoupil.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 115/2024-177 ze dne 25.9.2024)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce MR COMMUNICATIONS, s. r. o., se sídlem v P., zastoupeného Mgr. P.K., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému JUDr. Jaroslavu Brožovi, se sídlem v B., jako insolvenčnímu správci dlužníka T. B., zastoupenému Mgr. R.K., advokátem, se sídlem v P., za účasti vedlejšího účastníka na straně žalobce J. P., zastoupeného Mgr. Ing. J.R., advokátem, se sídlem v Č.B., o vyloučení věci z majetkové podstaty dlužníka, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 202 ICm 2102/2020, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka T. B., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 79 INS 22650/2019, o dovolání žalobce a vedlejšího účastníka proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. dubna 2024, č. j. 202 ICm 2102/2020, 105 VSPH 219/2024-138 (MSPH 79 INS 22650/2019), tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. dubna 2024, č. j. 202 ICm 2102/2020, 105 VSPH 219/2024-138 (MSPH 79 INS 22650/2019), se mění tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. února 2024, č. j. 202 ICm 2102/2020-124, se mění tak, že se připouští vstup J. P. do řízení jako vedlejšího účastníka na straně žalobce.

Z odůvodnění:

Žalobou došlou Městskému soudu v Praze (dále jen „insolvenční soud“) dne 17. června 2020 se žalobce (MR COMMUNICATIONS, s. r. o.) domáhá vůči žalovanému (JUDr. Jaroslavu Brožovi MJUr, jako insolvenčnímu správci dlužníka T. B.) vyloučení obchodního podílu o velikosti 10 % ve společnosti BOHEMIA ENERGY entity s. r. o. (dále jen „obchodní podíl“ a „společnost BEE“) z majetkové podstaty dlužníka.

V průběhu řízení (podáním došlým insolvenčnímu soudu dne 27. října 2023) oznámil J. P. (dále též jen „J. P.“ nebo „vedlejší účastník“), že vstupuje do řízení jako vedlejší účastník na straně žalobce, neboť rozhodnutím ve věci bude dotčeno jeho právní postavení a má tudíž právní zájem na výsledku řízení. Konstatoval, že dne 17. června 2020 podal žalobu o vyloučení obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka (incidenční spor je veden u insolvenčního soudu pod sp. zn. 279 ICm 2104/2020). Jelikož v obou věcech rozhodnutí závisí na vyřešení týchž předběžných otázek, týkajících se především platnosti převodu obchodního podílu na dlužníka a platnosti usnesení valné hromady společnosti BEE o vyloučení dlužníka z této společnosti, má právní zájem na tom, aby tyto předběžné otázky posoudil insolvenční soud obdobně.

Žalovaný podáním došlým insolvenčnímu soudu dne 7. listopadu 2023 (mimo jiné) navrhl, aby

insolvenční soud vyslovil nepřipustnost vedlejšího účastenství v řízení, když vedlejší účastník v žádném případě nepodporuje pozici žalobce (jeho zájmy jsou v rozporu se zájmy žalobce); reálným smyslem vedlejšího účastenství je komplikovat řízení argumentací, která je s pozicí žalobce protichůdná, respektive vnášet do řízení spory o skutečnostech, které by měly být mezi účastníky řízení jinak nesporné.

Podáním došlým insolvenčnímu soudu dne 14. listopadu 2023 vedlejší účastník zdůraznil, že jeho zájmem je vyloučení obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka, přičemž shodný zájem má i žalobce v tomto řízení. V případě úspěchu žalobce v řízení by zcela odpadl předmět řízení vedeného pod sp. zn. 279 ICm 2104/2020.

Žalovaný podáním doručeným insolvenčnímu soudu dne 4. prosince 2023 opakuje argumenty ohledně (ne)připustnosti vedlejšího účastenství v řízení, s tím, že v rámci rozhodnutí o excindační žalobě je podstatné nejen to, že majetek bude vyloučen (z majetkové podstaty), ale také ve prospěch koho se tak stane; proto nemohou být zájmy vedlejšího účastníka a žalobce shodné.

Vedlejší účastník v replice doručené insolvenčnímu soudu 21. prosince 2023 připomíná, že vylučovací žaloba je žalobou procesní, jejímž prostřednictvím se pro dobu trvání insolvenčního řízení dlužníka konečným způsobem vymezuje příslušnost určitého majetku v majetkové podstatě a ve které se soud o právu založeném předpisy práva hmotného vyjadřuje jen jako o otázce předběžné.

Usnesením ze dne 14. února 2024, č. j. 202 ICm 2102/2020-124, nepřipustil insolvenční soud vedlejší účastenství J. P. na straně žalobce.

Odkazuje na § 93 odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), zdůraznil, že zájem na výsledku sporu je třeba založit na konkrétním právu (právním vztahu) vedlejšího účastníka, s tím, že „prohra strany, již hodlá v řízení podporovat, by měla negativní dopad do sféry práv vedlejšího účastníka, a contrario, úspěch podporující strany by měl zároveň pozitivní dopad do sféry vedlejšího účastníka“.

O žádný z těchto důvodů – pokračoval insolvenční soud – v poměrech dané věci nejde, když vedlejší účastník se v řízení vedeném pod sp. zn. 279 ICm 2104/2020 domáhá vyloučení obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka, přičemž tvrdí, že podíl spadá do společného jmění vedlejšího účastníka a H. P. (dále jen „H. P.“). Naopak, v projednávané věci žalobce tvrdí, že obchodní podíl neměl být do soupisu majetkové podstaty dlužníka sepsán, neboť i kdyby dlužník podíl nabyt, byl ze společnosti BEE (v rozsahu celého podílu) vyloučen a část uvolněného podílu ve výši 13128762/26383900 přešla na žalobce.

Z výše uvedeného je zřejmé, že zájmy žalobce a vedlejšího účastníka nejsou shodné (jsou přímo opačné). Vedlejší účastník nemá žádný zájem prokazovat, že vlastnické právo k podílu svědčí žalobci; úspěch žalobce v řízení by zároveň znamenal neúspěch vedlejšího účastníka.

Tomu ostatně odpovídá i postup vedlejšího účastníka, který navrhl, aby insolvenční soud řízení přerušil do skončení řízení vedeného pod sp. zn. 192 ICm 2097/2020 (jde o řízení, v němž se vyloučení obchodního podílu vůči žalovanému domáhá H. P.) a do skončení řízení vedeného pod sp. zn. 279 ICm 2104/2020.

Konečně insolvenční soud dodal, že zájem na tom, aby byly předběžné otázky vyřešeny v (označených) řízeních shodně, je věcí rozhodovací činnosti (insolvenčního) soudu, nikoli právní zájem vedlejšího účastníka. Ostatně, samotné vystupování vedlejšího účastníka v řízení by nevedlo k jinému rozhodnutí, neboť všechny informace, které chce vedlejší účastník v řízení sdělit, sdělil již v řízení „vlastním“, (insolvenční) soud si může vyžádat související spis, případně si obstarat informace přímo

od vedlejšího účastníka (jako svědka).

Vrchní soud v Praze k odvolání vedlejšího účastníka usnesením ze dne 5. dubna 2024, č. j. 202 ICM 2102/2020, 105 VSPH 219/2024-138 (MSPH 79 INS 22650/2019), potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud – cituje § 7 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a § 93 o. s. ř., a odkazuje na závěry formulované Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 21. prosince 2016, sen. zn. 29 ICdo 96/2015, uveřejněném pod číslem 51/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 51/2018“) – předeslal, že žalobce i J. P. se domáhají vyloučení obchodního podílu ze soupisu majetkové podstaty dlužníka; proto „nelze dobře uzavřít, že by na straně J. P. byla možnost shledat zájem na vítězství žalobce v tomto sporu“. Prosadil-li by totiž vedlejší účastník v tomto řízení argumentaci, podle níž „k prvotnímu převodu“ obchodního podílu na dlužníka nedošlo, nemohl by být žalobce úspěšný se svou argumentací, když právě od prvotního převodu obchodního podílu na dlužníka odvozuje svou aktivní legitimaci v řízení založenou na vlastnickém právu v obchodním podílu. Jinak řečeno, vedlejší účastník by v případě prokázání existence vlastnického práva k obchodnímu podílu žalobce nepodpořil, ale dosáhl by výsledku přesně opačného, když žaloba v tomto řízení by byla zamítnuta a nebylo by dosaženo vyloučení obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka.

Proti usnesení odvolacího soudu podali dovolání žalobce a vedlejší účastník.

Žalobce má dovolání za přípustné (§ 237 o. s. ř.) k řešení právních otázek (ne)splnění předpokladů pro připuštění vstupu vedlejšího účastníka do řízení (§ 93 o. s. ř.), jde-li o existenci rozporu v právních zájmech žalobce a vedlejšího účastníka, včetně toho, zda má soud při posuzování takového právního zájmu povinnost přihlídnout ke všem souvislostem daného případu, a zda případný úspěch žalobce v řízení závazně osvědčuje (jeho) vlastnické právo k obchodnímu podílu, který je předmětem vylučovacích žalob. Tyto právní otázky má dílem za Nejvyšším soudem nezodpovězené, dílem za vyřešené odvolacím soudem v rozporu s (označenou) judikaturou Nejvyššího soudu.

Dovolatel zdůrazňuje, že účelem a smyslem vylučovacích řízení podle § 225 odst. 1 insolvenčního zákona je posouzení toho, zda určitá věc byla oprávněně sepsána do majetkové podstaty dlužníka; otázka vlastnického práva k obchodnímu podílu tak rozhodnutím (insolvenčního) soudu není (nebude) v dané věci závazně řešena. Širším smyslem excindačních žalob je (i) dosažení toho, aby bylo insolvenční řízení vedeno výhradně ohledně majetku dlužníka; v tomto směru jsou zájmy žalobce a vedlejšího účastníka totožné. Právní zájem vedlejšího účastníka tak musí být vykládán ve vztahu deklarovanému cíli, kterým je vyloučení obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka, a nikoli ve vztahu ke způsobu, jakým vedlejší účastník hodlá žalobce podporovat. Současně by mělo platit, že připuštění vedlejšího účastníka do řízení má být v první řadě věcí žalobce, na jehož straně má vedlejší účastník vystupovat, a který rovněž může jeho účast „kdykoli svým přáním ukončit“.

Samotná skutečnost, že vedlejší účastník se jako žalobce domáhá v samostatném řízení s poukazem na své vlastnické právo vyloučení (též) obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka, nesvědčí o rozporu zájmů žalobce a vedlejšího účastníka.

Vedlejší účastník má dovolání za přípustné (§ 237 o. s. ř.) k řešení právní otázky, zda je právní zájem žalobců v různých vylučovacích řízeních ohledně vyloučení téže věci z majetkové podstaty též dlužníka vždy rozporný; řešení této otázky odvolacím soudem považuje za rozporné s (označenou) judikaturou Nejvyššího soudu.

Přitom akcentuje, že: a) má konkrétní právní zájem na úspěchu žalobce v řízení, neboť se v souvisejícím řízení domáhá vyloučení (též) obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka, b)

pravomocný rozsudek, jímž soud vyhoví vylučovací žalobě, neosvědčuje vlastnické právo úspěšného vylučovatele k vyloučenému majetku, c) žalobce nikdy nerozporoval právní zájem vedlejšího účastníka na výsledku řízení.

Proto dovolatelé požadují, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů nižších stupňů změnil tak, že se připouští vedlejší účastenství J. P. na straně žalobce.

Žalovaný považuje dovolání za zneužití procesních zpráv a obstrukci.

Dovolání jsou přípustná podle § 237 o. s. ř. k řešení právních otázek dovoláním otevřených, dosud Nejvyšším soudem ve srovnatelných skutkových poměrech nezodpovězených.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 93 odst. 1 o. s. ř. se jako vedlejší účastník může vedle žalobce nebo žalovaného zúčastnit řízení ten, kdo má právní zájem na jeho výsledku (odstavec 1). Do řízení vstoupí buď z vlastního podnětu nebo na výzvu některého z účastníků učiněnou prostřednictvím soudu. O přípustnosti vedlejšího účastenství soud rozhodne jen na návrh (odstavec 2). V řízení má vedlejší účastník stejná práva a povinnosti jako účastník. Jedná však toliko sám za sebe. Jestliže jeho úkony odporují úkonům účastníka, kterého v řízení podporuje, posoudí je soud po uvážení všech okolností (odstavec 3).

Podle § 7 insolvenčního zákona, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

Podle § 16 insolvenčního zákona účastníky řízení v incidenčních sporech jsou žalobce a žalovaný, není-li dále stanoveno jinak (odstavec 1). Vedlejší účastenství v incidenčních sporech je přípustné (odstavec 2).

Z ustálené judikatury k výkladu § 93 o. s. ř., kterou Nejvyšší soud shrnul (včetně R 51/2018) v usnesení ze dne 21. března 2019, sen. zn. 29 ICdo 65/2017, uveřejněném pod číslem 14/2020 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, plyne, že:

- 1) Vedlejší účastník stojí ve sporu vedle některé z hlavních procesních stran (žalobce nebo žalovaného) a v řízení zásadně vystupuje sám za sebe (není tedy z titulu vedlejšího účastenství osobou oprávněnou činit procesní úkony jménem hlavního účastníka).
- 2) Určuje-li § 93 odst. 3 věty první o. s. ř., že vedlejší účastník má v řízení stejná práva a povinnosti jako účastník, rozumí se oněmi „stejnými právy a povinnostmi“ výlučně práva a povinnosti procesní povahy; vedlejší účastník proto může být například zavázán k náhradě nákladů řízení nebo mu může být náhrada nákladů řízení přiznána, je však vyloučeno, aby mu rozhodnutím ve věci samé bylo přisouzeno právo nebo byla uložena povinnost, jež tvoří předmět sporu ve věci samé.
- 3) Vedlejší účastenství v řízení nelze založit proti vůli účastníka, který má být tím, kdo do řízení jako vedlejší účastník vstoupil, v řízení podporován. Jestliže to podle obsahu spisu byl právě podporovaný účastník, který nesouhlasil s tím, aby další subjekt vystupoval jako vedlejší účastník řízení na jeho straně, pak tím, že tento nesouhlas v řízení uplatnil, vedlejší účastenství ukončil [postup podle § 93 odst. 2 věty druhé o. s. ř. je namístě, jde-li o návrh (nesouhlas) někoho jiného než toho účastníka, kterého má vedlejší účastník v řízení

podporovat].

4) Shora popsané závěry se prosadí i ve sporech vyvolaných insolvenčním řízením (incidenčních sporech)

K bodům 1) až 4) srov. např. již důvody usnesení ze dne 30. května 2013, sen. zn. 29 ICdo 9/2013, uveřejněného pod číslem 89/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, včetně tam citované judikatury.

5) Předpokladem přípustnosti vedlejšího účastenství v řízení je, že vedlejší účastník má právní zájem na výsledku sporu, tj. právní zájem na určitém výsledku řízení, který se projeví vítězstvím ve sporu u účastníka, k němuž přistoupil. O právní zájem jde zpravidla tehdy, jestliže rozhodnutím ve věci bude (ve svých důsledcích) dotčeno právní postavení vedlejšího účastníka (jeho práva a povinnosti vyplývající z hmotného práva). Pouhý „morální“, „majetkový“ nebo jiný „neprávní“ zájem na výsledku řízení nepostačuje (srov. usnesení ze dne 17. února 2015, sp. zn. 30 Cdo 113/2014, uveřejněné pod číslem 74/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

6) Pojem právní zájem na výsledku řízení není v občanském soudním řádu blíže specifikován, neboť zákonodárce ponechává na úvaze soudu v každém konkrétním případě, jak jej vyloží a aplikuje. Současně platí, že hlavním účelem a smyslem vedlejšího účastenství je pomoc ve sporu tomu z účastníků řízení, na jehož straně vedlejší účastník vystupuje, samozřejmě za předpokladu, že vedlejší účastník má právní zájem na výsledku sporu. Jinými slovy, jde o právní zájem na vítězství toho účastníka, jehož vedlejší účastník podporuje. Institut vedlejšího účastenství tedy neslouží pouze k ochraně zájmů třetí osoby (vedlejšího účastníka), ale zároveň i k ochraně zájmů hlavního účastníka řízení, na jehož stranu vedlejší účastník do řízení přistoupil (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. 23 Cdo 3960/2013, včetně tam citované judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu).

Dále Nejvyšší soud připomíná, že v rámci insolvenčního řízení dlužníka jsou vedena (vedle projednávané věci) následující řízení o vyloučení obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka: a) sp. zn. 192 ICm 2097/2020 (žalobkyně H. P.), b) sp. zn. 279 ICm 2104/2020 (žalobce J. P.) a c) sp. zn. 195 ICm 2101/2020 (žalobce Bohemia Energy Holding B. V.). U Městského soudu v Praze je (mimo jiné) vedeno (pod sp. zn. 73 Cm 214/2014) řízení ve věci žalobce (J. P.) proti žalovaným (dlužníku, H. P. a společnosti BEE) za účasti žalovaného, jehož předmětem je určení účastenství H. P. ve společnosti BEE (v rozsahu obchodního podílu). Rozsudkem ze dne 19. května 2022, č. j. 7 Cmo 229/2020-1784, Vrchní soud v Praze změnil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. března 2020, č. j. 73 Cm 214/2014-589, tak že žalobu zamítl. Proti rozsudku odvolacího soudu podali dovolání J. P., H. P. a společnost BEE; usnesením ze dne 13. září 2023, č. j. 27 Cdo 138/2023-2060, Nejvyšší soud odložil právní moc rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. května 2022 do právní moci rozhodnutí o podaných dovoláních.

Na tomto základě Nejvyšší soud – přihlížeje (též) k závěrům, které formuloval k povaze vylučovací žaloby již při výkladu § 19 odst. 2 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, a k nimž se přihlásil (i) při výkladu § 225 insolvenčního zákona [jde o procesní žalobu, jejímž prostřednictvím se pro dobu trvání „konkursu“ konečným způsobem vymezuje příslušnost určitého majetku ke „konkursní“ podstatě a ve které se soud o právu založeném předpisy práva hmotného vyjadřuje jen jako o otázce předběžné (jde o to, zda je dán /jakýkoli/ důvod, pro který má být dotčený majetek ze soupisu vyloučen nebo zda je dán zde /jakýkoli/ důvod, jenž vyloučení majetku ze soupisu ve vztahu ke konkrétnímu vylučovateli brání)] např. v rozsudku ze dne 29. července 2004, sp. zn. 29 Odo 394/2002, uveřejněném pod číslem 81/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i v rozsudku ze dne 30. března 2020, sen. zn. 29 ICdo 44/2018 – dospěl k následujícím závěrům:

1) Vedlejší účastenství J. P. bylo založeno v souladu s vůlí žalobce, kterého má vedlejší účastník v řízení podporovat.

2) Společným právním zájmem žalobce a vedlejšího účastníka je, aby z majetkové podstaty dlužníka byl vyloučen (označený) obchodní podíl ve společnosti BEE; jinak řečeno, primárně jde o to, aby obchodní podíl nebyl zpeněžen v insolvenčním řízení dlužníka.

3) Skutečnost, že se vyloučení obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka (vedle žalobce v projednávané věci) domáhají (ve shora označených řízeních vedených v rámci insolvenčního řízení dlužníka) i J. P., H. P. a společnost Bohemia Energy Holding B. V., jejichž (právní) zájmy mohou být (poté, kdy dosáhnou naplnění společného primárního zájmu) rozdílné, na shora uvedeném nic nemění. Vedlejší účastník totiž podporuje žalobce právě v řízení o vyloučení obchodního podílu z majetkové podstaty dlužníka (k povaze vylučovací žaloby viz argumentace shora), v němž insolvenční soud posuzuje otázku vlastnického práva k obchodnímu podílu jen jako otázku předběžnou.

V poměrech projednávané věci rovněž nelze přehlédnout, že: a) J. P. vstoupil do řízení v jeho počátečním stádiu, b) žalobce může kdykoli odvolat souhlas s jeho účastí v řízení a c) soud má k dispozici oprávnění plynoucí z § 93 odst. 3 věty poslední o. s. ř.

Jelikož napadené rozhodnutí není správné a výsledky dosavadního řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout, Nejvyšší soud změnil usnesení soudů nižších stupňů tak, že se připouští vstup J. P. do řízení jako vedlejšího účastníka na straně žalobce [§ 243d písm. b) o. s. ř.].

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)